

Amerikaanse vlotvaren, vervanger van Unielijstsoort, in opmars

Baudewijn Odé (FLORON) & Johan van Valkenburg (NVWA)

Vlotvarens zijn op het water drijvende varens die zich met sterk vertakkende stengels over grote oppervlakken kunnen verspreiden. Sinds kort weten we dat er weer een nieuwe soort aan het verwilderen is.

Soorten vlotvaren

In Nederland werden tot voor kort twee soorten vlotvaren gevonden. Beide soorten vormen geen duurzame populaties. Als eerste een Europese soort, kleine vlotvaren (*Salvinia natans*), die thuishoort in zuidelijke en oostelijke streken. Deze soort heeft, zover bekend, nooit vaste populaties in Nederland gevormd, maar wordt of werd kennelijk soms toch aangevoerd. Algemener is grote vlotvaren (*Salvinia molesta*), die al zeer lange tijd via aquarium- en vijverhandel ons land binnenkomt. Zoals met veel waterplanten belanden deze makkelijk in de natuur door het weggooien van levende planten in sloot of plas. Grote vlotvaren is onder allerlei namen in de handel gebracht, maar meestal niet de correcte, zo is gebleken uit onderzoek. In verband met het risico op woekering, vooral in zuidelijke landen, staat grote vlotvaren sinds 2019 op de Unielijst en mag bijvoorbeeld niet meer verhandeld worden. Dat is niet meteen gelukt, zo bleek uit controles van de NVWA, want grote vlotvaren kwam nog enige tijd onder andere namen het land binnen. De laatste veldwaarneming van grote vlotvaren stamt uit 2023; wat dat betreft heeft plaatsing op de Unielijst, ondanks controles door de NVWA niet meteen geholpen. Hoewel Amerikaanse vlotvaren (*Salvinia minima*) al meer dan 10 jaar geleden af en toe werd ingevoerd, is het in de handel de vervanger van grote vlotvaren geworden. En dat merken we nu! Inmiddels zijn namelijk de eerste [meldingen van Amerikaanse vlotvaren](#) al binnen. De eerst bekende waarneming stamt uit 2022. Amerikaanse vlotvaren is de vervanger, niet alleen in de handel, maar ook in onze natuur.

Herkenning

De drie genoemde soorten zijn vooral op basis van de bladvorm en beharing te onderscheiden. Amerikaanse vlotvaren is te herkennen aan de gevouwen bladen en de gesteelde viertoppige haren. Grote vlotvaren heeft haren waarbij de vier toppen vergroeid zijn, als een garde. De Europese soort, kleine vlotvaren, heeft vrij vlakke bladen met zittende viertoppige haren. Meer verschillenmerken en foto's zijn te vinden op de [vergelijkingspagina van Q-bank](#).

Massavegetatie van Amerikaanse vlotvaren.
(Foto: Johan van Valkenburg)

Detail Amerikaanse vlotvaren, met gesteelde viertoppige haren. (Foto: Edu Boer)

	Grote vlotvaren	Amerikaanse vlotvaren	Kleine vlotvaren
Groeivorm	Blad volwassen plant samengevouwen	Blad bij volwassen plant samengevouwen	Blad volwassen plant meestal uitgespreid
Haren van de papillen	Uiteinde vergroeid (garde), gesteeld 	Niet vergroeid, gesteeld. 	Niet vergroeid, heel kort gesteeld.

Vergelijkingstabel bladvorm en haren van drie soorten vlotvaren. (Bron: Veldgids invasieve waterplanten in Nederland)

Let op! Op jonge bladen en aan de rand van bladen kunnen zittende haren voorkomen die nog moeten uitgroeien. Controleer dus enkele bladen en zodra er ook gesteelde viertoppige haren voorkomen, gaat het om een van de niet-Europese soorten.

Let op! In de gedrukte versie van de veldgids invasieve waterplanten in Nederland zit een fout met betrekking tot de determinatie van vlotvarens, in de [online versie](#) niet.

Invasief?

We verwachten geen grote invasie van Amerikaanse vlotvaren. Normaal gesproken zullen de planten in de winter sterven. Lokaal kan de soort tijdens een warme zomer echter het water volkomen bedekken, met onder andere zuurstofgebrek in het onderliggende water tot gevolg. De belangrijkste boodschap blijft daarom: geef waarnemingen door en dump geen tuin- of aquariumplanten in de natuur.

Verder lezen

Ruks, R., J. van Valkenburg & J. Leferink, 2023. NVWA laat half miljoen waterplanten vernietigen. [Klik hier](#).

Valkenburg, J.L.C.H. van, Piet, L.F. & E. Boer, 2023. *Salvinia* plants in trade: what species are we actually talking about?

EPPO Bulletin 53: 108–116. Available from: <https://doi.org/10.1111/epp.12909>

